

Centar za strane jezike

Centar za strane jezike ustrojben je jedinica Filozofskoga fakulteta koja obavlja dvije djelatnosti: izvodi nastavu iz kolegija *Strani jezik struke* i *Strani jezik za akademske potrebe* za studente Filozofskoga fakulteta te održava tečajeve stranih jezika za građanstvo. Obje djelatnosti iznikle su iz zasadâ pionirskoga rada u području nastave stranih jezika Petra Guberine, osnivača Odsjeka za fonetiku, i njegovih suradnika.

ULOGA CENTRA NA FILOZOFSKOME FAKULTETU

Centar izvodi 25 kolegija po semestru na prijediplomskome studiju i 11 na diplomskome studiju, i to za engleski, njemački, francuski, talijanski, španjolski i ruski jezik. Nastavu izvodi 11 predavačica i viših predavačica zaposlenih u Centru, koji osim nastavnog osoblja zapošljava i tehničkog suradnika i administrativnu tajnicu.

Kolegiji *Strani jezik struke* i *Strani jezik za akademske potrebe* za cilj imaju pripremiti studente humanističkih i društvenih znanosti da se stranim jezikom služe u akademskoj komunikaciji, kao medijem komunikacije stručne informacije tijekom studija i u budućem stručnome radu. Sadržaj kolegija i pristup pouci jezika usklađen je s tim specifičnim svrhama, odnosno prilagođen specifičnim potrebama studenata humanističkih i društvenih disciplina, kako u smislu svladavanja akademskoga, tj. stručnoga vokabulara na stranome jeziku tako i u smislu svladavanja specifičnih jezičnih vještina potrebnih u akademskoj, tj. stručnoj komunikaciji. U doba akademske mobilnosti kao proklamirana cilja visokog obrazovanja te u svjetlu sve veće internacionalizacije obrazovanja i svijeta rada nesumnjivo je da je poznavanje stranih jezika ne samo prednost nego i nasušna potreba. Značajan dio relevantne literature stručnih kolegija na matičnim odsjecima Filozofskoga fakulteta dostupan je samo u izvorniku na stranome jeziku. Stoga je vještina razumijevanja stručnoga teksta na stranome jeziku često preduvjet svladavanju stručnih znanja od samih početaka studija. Dio studentske populacije provodi semestar ili više na stranim sveučilištima u sklopu programa razmjene Erasmus+ te slušaju predavanja, sudjeluju u nastavnim aktivnostima i, naposljetku, polažu usmene i pismene ispite na stranome jeziku. Za to je potrebno svladati vještinu pretraživanja stručne literature na stranome jeziku, vještinu organiziranja izlaganja o stručnoj temi, vještinu pisanja akademske proze (sažetak, esej), vještinu raspravljanja o stručnoj temi te prije svega vještinu slušanja predavanja na stranome jeziku. Upravo su te vještine očekivani ishodi učenja za polaznike kolegija.

Nastava *Stranoga jezika struke* održava se kroz tri kolegija na prijediplomskoj razini, i to kao *Engleski za sociologe*, *Engleski za psihologe* i *Engleski za informacijske stručnjake*, a izvodi se na razini poznavanja jezika B2/C1 prema *Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike*. S obzirom na to da su ti kolegiji namijenjeni studentima određenih studijskih grupa, uz razvijanje specifičnih jezičnih vještina nužnih u akademskoj komunikaciji i uz svladavanje komunikacijskih i jezičnih konvencija akademskoga diskursa na engleskome jeziku naglasak je i na usvajanju vokabulara struke. *Engleski za informacijske stručnjake* ima status obvezatnoga

Sudionici okrugloga stola Nastava stranih jezika struke na Sveučilištu u Zagrebu i sveučilištima Crne Gore u organizaciji Centra za strane jezike u sklopu projekta Reforma stranih jezika za akademske potrebe u Crnoj Gori, 2022.

kolegija, tj. spada u jezgru struke, dok su *Engleski za sociologe* i *Engleski za psihologe* obvezatno izborni, što znači da su studenti obvezatni izabrati jedan od stranih jezika iz ponude Centra. Drugim riječima, iako je psiholozima i sociolozima *Jezik struke* dostupan, ako žele drugi jezik, upisuju *Jezik za akademske potrebe*.

Nastava *Stranoga jezika za akademske potrebe* odvija se u mješovitim grupama jer isti kolegij upisuju studenti različitih studijskih grupa, što nastavu oplemenjuje živim raspravama u široku spektru humanističkih tema i mišljenja. Dok se *Engleski za akademske potrebe* izvodi isključivo na razini B2/C1 te je predznanje jezika uvjet upisa u kolegij, nastava *Njemačkog, Francuskog, Talijanskog, Španjolskog i Ruskog za akademske potrebe* organizirana je za sve razine znanja, od početne razine A1 do napredne B2.

Ovisno o statusu kolegija u studijskim programima pojedinih odsjeka studenti kolegij upisuju kao obvezatno izborni ili kao izborni. Većina nefiloloških odsjeka kolegij je u svoje programe uvrstila u statusu obvezatne izbornosti, dok studenti filoloških odsjeka kolegij mogu birati kao izborni kolegij iz fakultetske ponude izbornih kolegija. Neki odsjeci zbog specifičnih potreba studija zahtijevaju slušanje određenih jezika. Tako su studenti judaistike, lingvistike i fonetike obvezatni izabrati *Engleski za akademske potrebe*, dok studenti hungarologije i švedskoga jezika biraju *Engleski za akademske potrebe* ili *Njemački za akademske potrebe*, a studenti turkologije i ukrajinstike osim engleskoga i njemačkoga jezika mogu izabrati i ruski. Preporuka za studente filozofije jest odabrati engleski, njemački ili francuski jezik (Jelovčić 2023: 18).

Osim kao obvezatno izborni studenti nefiloloških, ali i filoloških studija kolegij mogu odabrati i kao izborni te ga pohađati dvije godine na prijediplomskome i dvije na diplomskome studiju. Složena organizacija izvođenja nastave na svim razinama poznavanja jezika i u veliku broju grupa studentima omogućuje ne samo napredak u jeziku za koji imaju temeljito predznanje stečeno dotadašnjim školovanjem (najčešće engleski i njemački) nego i učenje nova jezika potrebna u struci ili nastavak učenja tzv. drugoga jezika, onoga kojim vladaju na nižoj razini.

Kolegije Centra u akademskoj godini upisuje u prosjeku 1 000 studenata. Primjera radi u ak. god. 2022/23. upisano je 1 067 studenata na prijediplomskoj i diplomskoj razini studija. Na prijediplomskome studiju nešto više od polovice upisanih studenata pohađa kolegije engleskoga jezika, dok ostali jezici, uz manja odstupanja, privlače podjednako zanimanje. No na diplomskome studiju zanimanje za engleski jezik gotovo je zanemarivo, dok zanimanje za ostale jezike – ponajviše španjolski, njemački i francuski – raste (Jelovčić 2023: 18–19). Prevlast španjolskoga, njemačkoga i francuskoga na diplomskome studiju pokazuje da studenti prepoznaju mogućnosti koje im nude kolegiji Centra te da biraju kontinuirano učiti jedan ili više stranih jezika. Veliko zanimanje za izborne kolegije Centra upućuje na stvarnu i trajnu potrebu studenata Filozofskoga fakulteta za kontinuiranim učenjem stranih jezika tijekom studija.

Za potrebe doktorskih studija na Filozofskome fakultetu Centar provodi ispite iz poznavanja stranih jezika.

Nastavnice Centra redovno se stručno usavršavaju, sudjeluju na stručnim i znanstvenim skupovima, objavljuju stručne i znanstvene radove te surađuju na međunarodnim projektima Centra, slijedeći četrdeset godina dugu tradiciju razvoja nastave stranih jezika za specifične potrebe (LSP, *Language for specific purposes*, kao polje proučavanja i pristup pouci jezika) na Filozofskome fakultetu. Centrom upravlja Stručno vijeće Centra pod vodstvom voditeljice centra.

TEČAJEVI STRANIH JEZIKA

Druga djelatnost Centra s jednako dugom tradicijom jest održavanje komercijalnih tečajeva stranih jezika za građanstvo. U ak. god. 2022/23. bilo je 694 polaznika. Tečajeve osim opće populacije po povoljnijim uvjetima pohađaju i studenti Filozofskoga fakulteta te nastavnici i drugi djelatnici fakulteta. Osim općih tečajeva Centar održava i individualne i grupne tečajeve stranoga jezika za specifične potrebe za individualne polaznike i brojne tvrtke (primjerice tečajevi za djelatnike INA-e, ciklus specijaliziranih tečajeva za nastavnike Specijalističkoga poslijediplomskog studija sportskih ozljeda Kineziološkoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2019–2021).

Osim održavanja tečajeva Centar provodi i testiranje za potvrde i svjedodžbe o poznavanju jezika za građanstvo te organizira i testiranje razine poznavanja stranoga jezika za potrebe programa razmjene Erasmus+ za studente Filozofskoga fakulteta i za studente drugih fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

U skladu sa strateškim usmjerenjima i vrijednošću cjeloživotnog obrazovanja Centar 2009. godine započinje s akreditiranjem tečajeva stranih jezika kao programa obrazovanja odraslih. Svjedodžbe akreditiranih tečajeva isprave su s pravom upisa u radnu knjižicu i trajni dokaz ostvarene razine poznavanja jezika. Akreditirani su tečajevi engleskoga, njemačkoga, francuskoga, španjolskoga, talijanskoga, ruskoga, nizozemskoga, švedskoga i slovenskoga jezika do razine C2, tečajevi portugalskoga jezika do razine B1 te tečajevi novogrčkoga jezika do razine A2 prema ZEROJ-u.

Studijsko putovanje u okviru kolegija Francuski jezik za akademske potrebe, Pariz, 2023.

POVIJESNI RAZVOJ CENTRA

Začetke Centra za strane jezike kakav postoji danas treba tražiti u drugoj polovici 1950-ih godina u djelatnostima vezanima za istraživanje govora koje su se provodile u Institutu za fonetiku, osnovanome 1954. godine, a 1961. preimenovanom u Zavod za fonetiku (Vuletić 1998: 262). Rezultati teorijskoga i eksperimentalnoga rada primjenu su našli ponajprije u razvoju verbotonalne metode rehabilitacije slušanja i govora. Riječ je o izumu naprave SUVAG za rehabilitaciju slušanja i govora (fr. *Système Universel Verbotonal d'Audition Guberina*, tj. univerzalni verbotonalni sistem slušanja prema Guberini), koja se i danas koristi kako u Poliklinici SUVAG u Zagrebu tako i širom svijeta (Vuletić 1998: 266).

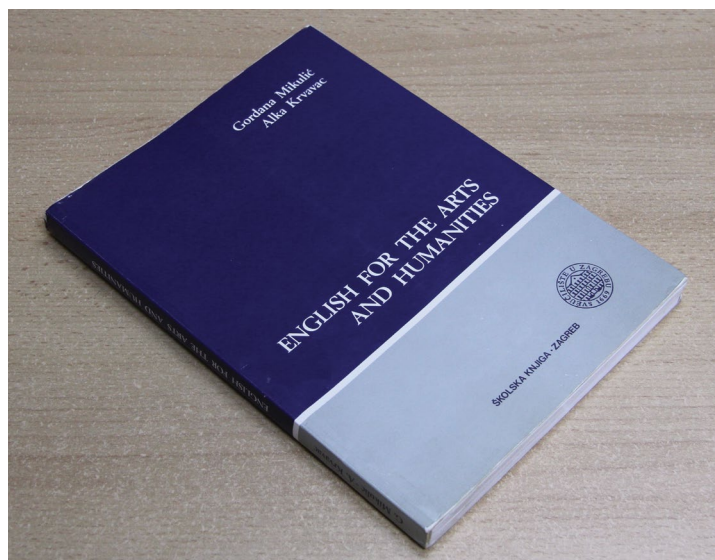
Druga metoda proizašla iz istraživanja profesora Guberine u suradnji s Paulom Rivencom, francuskim lingvistom, semiotičarom i didaktičarom koji je najveći dio svoje karijere posvetio metodama poučavanja francuskoga kao stranoga jezika, jest audio-vizualna strukturalno-globalna metoda nastave živih jezika. Audio-vizualna globalno-strukturalna metoda, riječima njezina autora, „globalan je i strukturalan sistem

Dodjela svjedodžbi polaznicima konverzijskoga tečaja njemačkoga jezika, 2020.

koji se bazira na strukturalnom funkcioniranju mozga (percepcije). Ona koristi audiovizualna sredstva da bi stvorila efikasne strukture u emisiji, kao i u recepciji i reprodukciji (pravilno slušanje i izgovor). Višestruka osjetljivost, naročito oka i uha, osnovni je medij za cerebralnu integraciju na strukturalnim principima. Te su strukture vidljive u svim dijelovima metode, od teksta do aparata. Aparati pomažu nastavniku da rukovodi upotrebom struktura. Zato su audiovizualna sredstva povezana na poseban način (poseban ritam) i pri sastavljanju tečajeva treba uzeti u obzir i tehnička sredstva za audiovizualnu percepciju jezika. Ova metoda radi na principima fizio-akustike i stimulacije mozga; upotrebljava ograničeni broj efikasnih elemenata za strukturiranje i stimulaciju mozga: svakodnevnu stvarnost i leksička sredstva koja je izražavaju: ritam, intonaciju, frekvenciju, napetost, pauzu, kontekst“ (Guberina 1967: 24). Programi korekcije izgovora stranih jezika i poučavanja stranih jezika prema Guberininoj i Rivencovoj izvornoj AVGS-metodi koji su se 1960-ih godina provodili u okviru Zavoda za fonetiku temelj su iz kojega su se razvile djelatnosti današnjega Centra.

Zbog sve veće usmjerenosti na unapređivanje nastave stranih jezika Zavod za fonetiku 1979. godine mijenja naziv u Centar za strane jezike i probleme govora te održavanje tečajeva stranih jezika postaje važnim aspektom djelovanja Centra. U Centru za strane jezike i probleme govora nastavu na tečajevima stranih jezika izvode djelatnici zaposleni u zvanju stručnih suradnika i viših stručnih suradnika, i to za talijanski, engleski, njemački, francuski i hrvatski. Centar također zapošljava i tehničare zadužene za rad s tehnikom koja se koristi u tečajnoj nastavi, a koja prati, štoviše predvodi svjetske trendove AV-metode (Radman 2023: 9).

Udžbenik engleskoga jezika za akademske potrebe.

za jezičnu nastavu. Djelatnost novoosnovanoga Centra za jezičnu nastavu jest održavanje nastave stranoga jezika struke kao obvezatnog kolegija za studente svih nefiloloških studija Filozofskoga fakulteta. Početkom 1980-ih kolegij *Strani jezik u funkciji struke* uvodi se u *Nastavni plan i program* Filozofskoga fakulteta kao obvezatni predmet iz tzv. opće programske osnove te se pohađa 2 sata tjedno tijekom prve i druge godine studija. Strani jezici u funkciji struke koje su studenti nefiloloških studija mogli upisati bili su engleski, njemački i francuski. U početku kolegij izvode stručni suradnici Centra za strane jezike i probleme govora pod stručnim vodstvom lektora s filoloških odsjeka. Godine 1985. dio stručnih suradnika Centra za strane jezike i probleme govora napreduje u nastavno zvanje predavača za strani jezik u službi struke i prelazi na radno mjesto u Centar za jezičnu nastavu, tj. svoj stručni i nastavni rad profiliraju u području jezika za specifične potrebe. Uvode se i kolegiji *Talijanski jezik struke* i *Ruski jezik struke*. Razvijanjem programa četverosemestralnoga kolegija *Jezik u funkciji struke* Centar za jezičnu nastavu ne samo da je pratio nego je i predvodio trendove u primijenjenoj lingvistici, jer su 1980-e godine u svijetu razdoblje velika zamaha u razvoju nastave jezika za specifične potrebe.

Osim na matičnome fakultetu predavači Centra za jezičnu nastavu kolegij *Strani jezik struke* izvodili su i na drugim sastavnicama Sveučilišta – na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu na svim odsjecima, Rudarsko-geološko-naftnom fakultetu, Rehabilitacijsko-edukacijskom fakultetu, Agronomskom fakultetu te na Akademiji likovnih umjetnosti i Muzičkoj akademiji. Iskustvo rada na kolegiju *Engleski u funkciji struke* sa studentima Filozofskoga fakulteta rezultira 1992. godine objavljivanjem udžbenika autorica Alke Krvavac i Gordane Mikulić *English for the Arts and Humanities* u izdanju Školske knjige.

Godine 2001. dva se fakultetska centra, Centar za strane jezike i Centar za jezičnu nastavu, ujedinjuju u jedinstveni centar. Kolektivi dvaju centara koji su i prije ujedinjenja blisko surađivali odlučili su se za zajednički naziv Centar za strane jezike. Od ujedinjenja Centar neprestano raste i razvija se, prihvaćajući izazove koje donosi suvremeno doba i prilagođavajući se potrebama studenata i polaznika te je danas sa širokom ponudom kolegija i razgranatim tečajevima važna ustrojbeno jedinica Filozofskoga fakulteta.

Godine 1970-e pionirsko su razdoblje u razvoju programa jezika za specifične potrebe kako u svijetu tako i na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Počeci razmišljanja o poučavanju jezika namijenjena za specifične svrhe obično se datiraju u drugu polovinu 1960-ih godina, kada sve veća međunarodna suradnja na svim poljima ljudskog djelovanja, a osobito u području ekonomije, znanosti i obrazovanja diktira potrebu za poznavanjem specifičnih registara stranih jezika koji će omogućiti govorniku da se jezikom služi u određene svrhe, poput poslovne komunikacije, komunikacije stručne/tehničke informacije, akademske komunikacije i sl. (Radman 2023: 9).

U skladu s potrebama vremena i suvremenim spoznajama na Filozofskome se fakultetu 1980. godine osniva još jedan fakultetski centar: Centar

LITERATURA

- Delić, D. *Red predavanja u zimskom i ljetnom semestru školske godine 1980–1981*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1981.
- Guberina, P. Audiovizuelna-globalnostrukturalna metoda. *Govor*. 2(1967), 5–30. Dostupno i na: <https://hrcak.srce.hr/166565> (25. 11. 2023).
- Jelovčić, I. Status Stranog jezika struke na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. *Zbornik radova s okruglog stola: nastava stranih jezika struke na Sveučilištu u Zagrebu i sveučilištima Crne Gore*. Matijević, A.; Ćirić, J. (ur.). Zagreb: FF press, 2023, 15–27. DOI: <https://doi.org/10.17234/9789533790879.3>
- Jurković, I. *Red predavanja u zimskom i ljetnom semestru školske godine 1985–1986*. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber, 1985.
- Radman, V. Četiri desetljeća Centra za strane jezike Filozofskog fakulteta. *Zbornik radova s okruglog stola: nastava stranih jezika struke na Sveučilištu u Zagrebu i sveučilištima Crne Gore*. Matijević, A.; Ćirić, J. (ur.). Zagreb: FF press, 2023, 7–14. DOI: <https://doi.org/10.17234/9789533790879.2>
- Vuletić, B. Odsjek za fonetiku. *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu: monografija*. Damjanović, S. (ur.). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1998, 261–267.

Djelatnici Centra za strane jezike

DJELATNI

BAGIĆ, Gabriela (Zagreb, 1979) (2023) 2023. predavačica.

BARBARIĆ, Petra (Zagreb, 1975) (2006) 2006. stručna suradnica, 2009. predavačica, 2021. viša predavačica.

ĆIRIĆ, Jasna (Doboj, Bosna i Hercegovina, 1964) (2008) 2008. stručna suradnica, 2016. predavačica, 2022. viša predavačica.

FABRIO, Ariella (Rijeka, 1963) (1996) 1996. stručna suradnica, 2003. predavačica, 2009. viša predavačica.

JELOVČIĆ, Ines (Zagreb, 1963) (1996) 1996. stručna suradnica, 2004. predavačica, 2009. viša predavačica.

LIVNJAK, Željko (Zagreb, 1964) (2001) 2001. tehnički suradnik.

MATIJEVIĆ, Ana (Zagreb, 1970) (2007) 2007. stručna suradnica, 2017. predavačica, 2022. viša predavačica.

MIHOLJANČAN, Tina (Friedrichshafen, Njemačka, 1978) (2004) 2004. stručna suradnica, 2008. predavačica, 2013. viša predavačica.

PAJTLER KONIĆ, Vesna (Zagreb, 1973) (2002) 2002. tajnica Centra za strane jezike.

PLIĆANIĆ MESIĆ, Azra (Dortmund, Njemačka, 1964) (1994) 1994. stručna suradnica, 2002. predavačica, 2007. viša predavačica.

RADMAN, Vivijana (Split, 1966) (1998) 1998. predavačica, 2003. viša predavačica.

ŠNJARIĆ, Mirjana (Pakrac, 1964) (1993) 1993. stručna suradnica, 2004. predavačica, 2009. viša predavačica.

VERŠIĆ, Sanja (Zagreb, 1968) (2019) 2019. predavačica.

PREMINULI, UMIROVLJENI I OSTALI BIVŠI DJELATNICI

BEGAČ, Josip (Beč, Austrija, 1944 – Zagreb, 2022) (1970–2001) 1970. tehnički suradnik.

BEGAČ, Milica (Topolje, Ivanić Grad, 1948 – Zagreb, 2021) (1970–2001) 1970. tajnica Centra za strane jezike.

BEKL-ŽUTIĆ, Ingeborg (Zagreb, 1943 – Zagreb, 2009) (1968–2008) 1968. stručna suradnica.

JOVETIĆ, Jovanka (Zagreb, 1935) (1968–1994) 1979. viša predavačica.

KRVAVAC, Alka (Zagreb, 1943 – Zagreb, 2024) (1968–2008) 1979. viša predavačica, 1988. znan. asist., 1991. znan. suradnica.

MARIĆ, Božo (Podgorje, 1938 – Zagreb, 2021) (1967–2001) 1979. viši predavač.

MATANOVIĆ-ŠIMUNOVIĆ, Marina (Zagreb, 1948) (1974–2013) 1974. stručna suradnica.

MIĆUNOVIĆ, Beatrice (Zagreb, 1941 – Zagreb, 2017) (1967–2007) 1967. stručna suradnica.

MIKULIĆ, Gordana (Vrginmost, 1932) (1969–1995) 1979. viša predavačica.

MIROSAVLJEVIĆ, Vesna (Slavonska Požega, 1938 – Zagreb, 2018) (1970–2003) 1970. stručna suradnica.

NARANČIĆ, Smiljana (Zagreb, 1957) (1988–1993) 1992. viša predavačica.

NIKIN, Žarko, (Zagreb, 1942) (1964–2001) 1964. tehnički suradnik.

RIBIĆ, Slavko (Zagreb, 1943 – Zagreb, 2017) (1961–2015) 1961. tehnički suradnik.

SERTIĆ, Velimir (Zagreb, 1943 – Zagreb, 2005) (1985–2001) 1985. tehnički suradnik na Odsjeku za psihologiju, 1990. tehnički suradnik u Centru za strane jezike.

SMOLKOVIĆ ARBANAS, Vera (Sisak, 1942) (1968–2007) 1979. viša predavačica.

TERKOVIĆ, Ružica (Zagreb, 1932 – Zagreb, 2020) (1968–1991) 1979. predavačica.

VEČERINA-TOMAIĆ, Jagoda (Zagreb, 1957) (1992–2022) 1992. viša predavačica.

